

ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ МОДЕЛІ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

**КРАВЧУК А. С., К. Е. Н., ДОЦЕНТ,
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Проведено оцінку фінансового стану підприємства. Використано методику розрахунку коригуючого аналітичного показника. Аналітична модель інтегральної оцінки вартості підприємства була проведена з використанням показників діяльності сільськогосподарського підприємства.

The estimation of financial condition. Used method of calculating the corrective analytical index. Analytical model of integrated enterprise valuation was carried out using the performance of the agricultural enterprise.

Актуальність проблеми. Фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності агропромислових підприємств. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, потребою в їх розміщенні і ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним основам управління фінансово-господарською діяльністю підприємства і різним аспектам моделювання комплексної оцінки фінансового стану присвятили свої роботи вітчизняні й закордонні вчені: М. Н. Крейніна, І. В. Зятковський, Т. С. Клебанова, А. М. Поддєрьогін, М. О. Кизим, В. П. Любушин, Г. В. Савицька, Т. Скоун, І. А. Бланк, В. М. Гриньова, А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін, В. В. Ковальов, В. А. Забродський, О. В. Расвєнева, В. Г. Артеменко, Б. Колас та ін.

Однак ряд питань, пов'язаних з формуванням моделей комплексної оцінки фінансового стану, що дозволяють врахувати вплив зовнішнього середовища на функціонування підприємства і розробити комплекс оптимальних рішень з поліпшення фінансового стану не знайшли належного відображення в наукових працях.

Проте проблема ефективного функціонування аграрних підприємств продовжує загострюватися, що пов'язано з відсутністю комплексної системи оцінки фінансової стійкості, яка б справді допомагала керівництву підприємств виявляти больові точки та ухвалювати правильні управлінські рішення.

Постановка завдання. Розгляд методики розрахунку коригуючого аналітичного показника, який має використовуватись в оціночній діяльності при визначенні вартості підприємства як бізнесу з урахуванням переваг та недоліків двох методичних підходів до оцінки: витратного та дохідного.

Виклад основного матеріалу дослідження. Процес управління фінансовими і матеріальними потоками підприємства в умовах невизначеності зовнішнього середовища вимагає створення гнучкої системи прийняття рішень.

Основою такої системи є комплексна оцінка фінансового стану, що визначає його рівень, дозволяє дослідити динаміку комплексних показників, порівняти їх з аналогічними показниками інших підприємств і розробити заходи з поліпшення фінансового стану [2].

Тому проблема розробки заходів комплексної оцінки фінансового стану, спрямованої на врахування зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на здійснення фінансово-господарської діяльності, для створення інформаційної бази прийняття рішень фінансового характеру, є найбільш складною при адаптації підприємства до ринкових умов.

Метою оцінки фінансового стану підприємства в системі антикризового управління є розробка і реалізація заходів, направлених на швидке відновлення платоспроможності, відновлення достатнього рівня фінансової стійкості підприємства, встановлення можливості підприємства продовжувати свою господарську діяльність, подальшого розвитку, забезпечення прибутковості і зростання виробничого потенціалу і ухвалення відповідних рішень.

Методика І.І. Бродської [1] базується на розрахунку коригуючого показника, для визначення якого автором було проаналізовано основні моделі, що характеризують ймовірність банкрутства, та відібрано показники, які найповніше характеризують фінансову стабільність підприємства, враховано недоліки й переваги методичних підходів до оцінки вартості підприємства.

Першим етапом процедур коригування вартості чистих активів є формування узагальнюючого коефіцієнта фінансового стану підприємства, на основі якого робиться аналіз його фінансової

стійкості, ймовірності банкрутства, визначення ризикованості діяльності (табл. 1).

Цей показник відбиває ймовірність збереження основних показників господарської діяльності підприємства у майбутньому, яка обумовлена фінансовою стабільністю об'єкта оцінки.

Методику розрахунку інтегрального коригуючого показника апробовано на прикладі даних ДПАДГ «Еліта» Жовтневого району Миколаївської області.

Проведене дослідження проілюструвало, що в ДПАДГ «Еліта» спостерігається чітка тенденція до збереження вартості чистих активів при зростанні вартості загальних активів.

Так, якщо загальні активи станом на 1.01.2007 року становили 8002 тис. грн, то станом на 1.01.2009 року вони зросли до 10454 тис. грн, тобто майже на 31 %.

Водночас, вартість чистих активів була 7186 тис. грн у 2007 р. та 10020 тис. грн у 2009 р., тобто збільшилась на 39 %. При оцінці стану активів безпосередньо в підприємстві скориговано їхню вартість у бік зменшення за рахунок уточнення вартості нематеріальних активів і вартості запасів на суму 836 тис. грн, що знизило реальну вартість чистих активів у 2009 р. до 9184 тис. грн.

Таблиця 1

**Формування узагальнюючого коефіцієнта
залежно від значень окремих показників
фінансового стану підприємства**

Умови	Значення коефіцієнта
Усі чотири показники відповідають зазначеним критеріям	1
Три показники відповідають зазначеним критеріям	0,95
Два показники відповідають зазначеним критеріям	0,85
Один показник відповідає зазначеним критеріям	0,7
Жоден показник не відповідає зазначеним критеріям	0,5

Показники фінансового стану ДПАДГ «Еліта» свідчать про відносно стабільний фінансовий стан підприємства протягом досліджуваного періоду.

Так, коефіцієнт автономії був значно вище норми – 0,9276 у 2007 році, 0,95511 у 2008 і 0,9613 у 2009 році проти нормативного значення – 0,5.

Навіть при тенденції зростання суми залучених кредитів банку,

підприємство підтримує статус фінансово незалежного, де превалюють власні джерела фінансування господарської діяльності.

Про підвищення ділової активності підприємства свідчить показник оборотності загальних активів та оборотності чистих активів підприємства.

Так, у 2009 році порівняно з 2007 роком оборотність загальних активів становила 0,4089 раза на рік проти 0,3461 у 2007 році. У 2008 році цей показник становив 0,39217.

Отже, враховуючи реальне зростання обороту в 2009 році – 4257 тис. грн проти 3095 тис. грн (на 37,54 %) у 2007 році, слід констатувати неефективність менеджменту і наявність резервів збільшення вартості підприємства саме за рахунок оптимізації витрат періоду, завищене зростання яких порівняно з доходом призводить до збитків.

Порядок розрахунку зведеного коефіцієнта фінансового стану підприємства наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

**Розрахунок зведеного показника фінансового стану
ДПАГ «Еліта»**

Показник	Значення за період				Критерій порівняння
	2007 рік	2008 рік	2009 рік	Середнє значення за 3 роки	
Оборотність активів,разів	0,3461	0,3922	0,7089	0,3824	0,8517
Коефіцієнт автономії	0,9276	0,9551	0,9613	0,948	>0,5
Прибутковість загальних активів, %	–	0,3343	0,2401	0,1915	1,87
Коефіцієнт загальної ліквідності	12,299	10,298	14,173	12,2567	>1,5
Зведений показник фінансового стану	0,85				

З перелічених вище показників, що відібрані до узагальнюючого показника фінансового стану ДПАГ «Еліта», відповідають запропонованим критеріям два з чотирьох показників. Недотримання двох показників зменшило узагальнюючий показник фінансового стану до рівня 0,85.

Слід зазначити, що для оцінки, яка здійснюється з метою купівлі підприємства як цілісного майнового комплексу, доречно враховувати показник динаміки чистого доходу.

Порядок розрахунку коефіцієнта динамічної здатності подано

в таблиці 3.

Таблиця 3

**Порядок розрахунку показника динамічної
здатності для ДПАД «Еліта»**

Показник	Од. виміру	Роки				Середнє значення за період
		2006	2007	2008	2009	
1. Валовий прибуток	тис. грн	306	58	306	330	231,33
2. Темп росту валового прибутку	коєф.	x	0,1895	5,2759	1,0784	2,1813
3. Загальні активи на кінець періоду	тис. грн	8002	9884	10454	10369	10235,67

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7
4. Темп росту загальних активів	коєф.	x	1,2352	1,0577	0,9919	1,0949
5. Чисті активи на кінець періоду	тис. грн	7186	9405	10020	9998	9807,67
6. Темп росту чистих активів	коєф.	x	1,3088	1,0654	0,9978	1,124
7. Зведений показник динамічної здатності (р.2 гр.7 + р.4 гр.7 + р.6 гр.7) / 3	коєф.	$(2,1813 + 1,0949 + 1,124) / 3 = 1,4667$				

Методику розрахунку показника прибутковості доходу наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

**Порядок розрахунку показника прибутковості доходу для ДПАД
«Еліта»**

Показник	Од. виміру	Роки			Середнє значення за період
		2007	2008	2009	
1	2	3	4	5	6
1. Валовий прибуток	тис. грн	58	306	330	231,33
2. Чистий охід	тис. грн	3095	3988	4257	3780
3. Прибутковість доходу	%	1,874	7,673	7,752	5,766

4. Середнє значення прибутковості доходу для підприємств с.-г. галузі	%	2,14	8,65	8,025	6,272
5.Зведений показник прибутковості доходу	%	5,7663 / 6,272 = 0,9194			

Отже, коригуючий показник (Кк) вартості чистих активів для ДПАД «Еліта» становитиме: $K_k = 0,85 \cdot 1,4667 \cdot 0,9194 = 1,1462$.

Використовуючи запропоновану методика, вартість підприємства дорівнюватиме: $V = 9184 \cdot 1,1462 = 10526,70$ тис. грн. Фактично врахування динамічної здатності, дохідності та фінансової стійкості підприємства збільшило його вартість як бізнесу на 1342,7 тис. грн.

Висновки. Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів, дасть змогу визначити "больові точки" у фінансовій діяльності та способи ефективнішого використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Інтегральний показник оцінки вартості підприємства, що базується на майновому підході з подальшим коригуванням вартості чистих активів на комплексний показник, дає змогу врахувати фінансовий стан підприємства, здатність підприємства до розвитку на основі аналізу тенденцій зміни основних показників, що характеризують масштаби діяльності, та показник рентабельності доходу. Використання запропонованої методики відзначається простотою розрахунків і посилює об'єктивність оцінки вартості компанії.

Література.

1. Бродська І.І. Аналітична модель інтегральної оцінки вартості підприємства / І.І Бродська // Економіка АПК. –2008. – №6. – с.94–101.
2. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін.– К.: КНЕУ, 2005.–536 с.